

Dedni dogovor.

Dr. Juri Štempihar.

„Dedni dogovor“, tudi „zapuščinski dogovor“ imenovan, ki pogosto zaključí kmetsko zapuščinsko razpravo in ki ga ni zamenjati z „dedno pogodbo“ (§§ 602, 1249 sl. odz.), je po svoji poglobitvi vsebini dogovor o delitvi zapuščine tako glede aktiv kakor tudi glede pasiv in je bolj sad nepravdne prakse, kot pa predmet zakonodajne ali znanstvene pozornosti. Nanj se nanašajo določbe §§ 127 sl. np.; odz. ga niti ne omenja. Pa tudi nepravdni postopnik nima podrobnih določb o značilnih sestavinah dednega dogovora: namreč o takozvani „prevzemni (tudi: povzemni) pravici“¹ in o „dednih odpravščinah“.

Predno se lotimo le-teh, nekaj besedi o

I. dedni delitvi.

Dedna delitev² je pojmovno takrat podana, kadar dele s odediči kot taki pripadajo zapuščino med seboj. Izločiti je pravne operacije, ki zasledujejo enak ali podoben smoter, n. pr. dedno odrečenje, odklonitev dediščine, kup dediščine itd. V razmerju nasproti tretjim osebam, zlasti upnikom in volilojemnikom, ne spremeni dedna delitev ničesar; pravne posledice, ki se podajo iz načela vesoljnega nasledovanja, ostanejo neprizadete. Vsebina delitvenega dogovora je merodajna samo na znotraj, med pogodniki; ne glede na to, ali se ozira prisojilna listina na podatke delitvenega dogovora ali ne. Pravilna je tista praksa, ki prisoja zapuščino po dednih prijavah in ne po podatkih dednega dogovora,³ ker na ta način najbolj jasno predoči nastop vesoljnega nasledovanja. To ne izključuje, da izreče prisojilo tudi dopustnost (§ 140 np.) za izvedbo zemljiško-knjižnih dejanj po podatkih delitvenega dogovora. V tem primeru seveda mora biti delitev dogovorjena pred prisojilom. Ali se sme delitev pred prisojilom izvršiti oziroma zahtevati, je pa sporno vprašanje, ki ga bo zanikati. Pred prisojilom je namreč zapuščinski sklad last „ležeče zapuščine“, ne last sodedičev ali njih skupnosti; sodediči jo samo

¹ Némethyjeva knjiga obrazcev za nesporno postopanje in razprava v Gerichtshalle 1895 str. 261 nasl. Prim. dejanski stan odločbe Sl. Pr. št. 110.

² Krčmář V: § 51; Ehrenzweig § 512; III, IV; Klang 2/1 str. 831.

³ Drugače Ofner v NotZ 1909 str. 313 in Ehrenzweig § 512 op. 17.

predstavljajo in ev. upravljajo (§§ 550, 810, 811 odz., § 114 np.) in sicer kot tujo imovino.⁴ Med sodediči obstoji le „skupnost dedne pravice“, ne pa skupnost na fizični zapuščini sami. Delitev bi se mogla izvršiti samo glede posameznih zapuščinskih predmetov v mejah § 114 np.

Ker po našem pravnem redu zapustnik s svojo imovino za primer smrti prosto razpolaga, more delitev prepovedati (§ 852 odz.; prim. § 564 c odz.) ali pa določiti, kako naj se izvrši; to v obliki, ki je za poslednjevoljne naredbe predpisana. Iz določb §§ 128, 29/2 np. se da sklepati in se tudi dejansko sklepa, da je sodedičem dovoljeno, da v medsebojnem sporazumu oziroma z odobrenjem varuškega oblastva odstopijo od zadevnih zapustnikovih odredb.⁵ Te veljajo tudi sicer samo, kolikor niso v nasprotju s posebnimi zakonskimi predpisi, n. pr. § 106/3 gozdnega zakona (prim. § 151/3 np.).

II. Prezemna pravica

izvira, kakor je razvidno tudi iz § 29/2 np., ali neposredno iz zakona ali iz zapustnikove odredbe ali pa iz pogodbe. Je stara in splošno ukoreninjena ustanova velike agrarnopolitične pomembnosti, ki varuje kmetijo pred razdrobljenjem, jo ohrani rodu in vrši mortis causa isto funkcijo kot med živimi „izročilna pogodba“.⁶

1. Zakonita prevzemna pravica.

Dokler so naši predniki živeli v zadrugah, zanjo ni bilo potrebe. Ko pa je kmet postal podložen, je gosposka prakticirala kmetsko dedno pravo in zapuščinsko postopanje po urbarjih in starih navadah, brez trdnih pravil, čisto po prostem preudarku.⁷ Imela je naravno interes na tem, da ostane kmetsko posestvo „kontribuabilno“, t. j. sposobno za dajanje zemljiških bremen. Skrbela je za to, da je izročil kmet posestvo samo enemu otroku oziroma, da se je izvršil prehod tako v primeru smrti in da se je preprečila

⁴ Ehrenzweig §§ 510: IX; § 512: I; § 195 op. 2.

⁵ prim. Ehrenzweig § 512 op. 14; Klang 2/1 str. 885.

⁶ Definicija v naredbi pravosod. min. 12. 1. 1916 št. 3 naredbenika in 17. 4. 1894 št. 15 naredbenika je merodajna pač samo za finančne oblasti. Prim. tudi nemški odz. §§ 1477, 1502, 1515 in švic. civil. zak. čl. 228.

⁷ Tilsch: Dědické právo rakouské 1905, str. 28 op. 6 in str. 148 nasl.; Dolenc: Pravna zgodovina slovenskega ozemlja 1955 str. 152, 327; § 21: 2.

delitev kmetije.⁸ Ta praksa je bila uzakonjena pod Marijo Terezijo najprej za Tirolsko, potem tudi za druge dežele in § 761 odz. se je mogel kratko sklicevati na dotične predpise. Posestvo je imel v celoti prevzeti eden od otrok ali preostali zakonski drug, če je bil solastnik; če ni prišlo do sporazuma glede osebe prevzemnika, se je moralo posestvo v celoti prodati in se je med dediče delil skupiček. Vsi ti predpisi zadevajo samo dedno delitev, ne spreminjajo pa ničesar na zakonitem dednem nasledstvu samem; v denarju odpravljeni sodediči so vesoljni nasledniki zapustnika,⁹ ne pa mogoče legatarji.

Ta zakonodajna ureditev je prešla v ljudsko pravno zavest in ko je bila v posledici zakona 27. junija 1868 št. 79 drž. zak. (in zadevnih deželnih zakonov) odpravljena, se je dejansko prakticirala naprej kot reakcija zdrave kmetijske pameti zoper določbe odz. o zakonitem nasledstvu,¹⁰ dokler ni bila z zakonom 1. aprila 1889 št. 52 drž. zak. (koroški deželni zakon o dednih očevinah z dne 16. septembra 1903 št. 33) zopet vzpostavljena v deloma spremenjeni obliki in kolikor je s posebnim (deželnim) zakonom uvedena.^{10a}

2. Poslednjevoljno ustanovljena prevzemna pravica.

A. Zapustnik more v posledici načelno pripustnega prostega razpolaganja z imovino za primer smrti določiti, da naj prevzame zapuščino v naravi eden sodedič, ki odpravi ostale sodediče v denarni ali drugače določeni vrednosti. Višina odpravščine se določi po naročilih zapustnika, s sporazumom sodedičev ali po sodni cenitvi. Tudi tu ne gre za

⁸ prim. Schiff v öst. Staatswörterbuch 2. izdaja, I. str. 91 nasl.

⁹ Tilsch l. c. str. 151 in Unger, öst. Erbrecht 1879 str. 381 zoper Krainz-Pfaff-Ehrenzweig III. izdaja str. 542, kjer je rečeno, da tistega, ki ni prevzemnik, ni smatrati za dediča, ker ne nasleduje in universum ius defuncti; zato tudi ne jamči za zapuščinske dolgove, kolikor ne obstoji razen posestva še kak poseben zapuščinski sklad. Za pravilnost Tilsch-Ungerjevega naziranja ne govori samo naslov, temveč tudi vsebina očevinskega zakona, zlasti §§ 1/1, 8/2, 9/1, 3 in 5 drž. zakona. Prim. tudi Anders, Grundriss des Erbrechts 1910 str. 78.

¹⁰ prim. Steinbach v GerZ 1877 str. 155; Unger str. 196, kjer uporablja za prevzemno pravico izraz „Losungsrecht“; Goršič v Sl. Pr. 1914 str. 167 in v komentarju k np. str. 528, kjer govori o normah običajnega prava v pogledu nedeljivosti kmetjskih posestev; Skaberne, Hišne in rodbinske zdruge v Jugoslaviji v Sl. Pr. 1935, zlasti str. 75, 77 in 79.

^{10a} primeri § 415 odz., čl. 123 : 2, 131 trg. zak. ne spadajo sem.

spremembo zakonitega dednega nasledovanja samega, temveč samo za način delitve zapuščine.

Kot pri zakoniti gre tudi pri poslednjevoljni prevzemni pravici redoma za prevzem posestva v last, ne samo v užitek oziroma v upravo. Prevzem v užitek ali upravo pa se pokaže kot potreben, če je določeni prevzemnik mladoleten ali drugače začasno nesposoben za samostojno gospodarstvo. Zapustnik more, kot je v § 13/3 državnega in v § 14/3 koroškega očevinskega zakona izrečno omenjeno, določiti preostalemu zakoncu pravico, da prevzame zapuščino do polnoletnosti prevzemnika ali do drugače določenega roka v užitek proti temu, da skrbi za vzgojo in vzrejo otrok (dedičev ali sodedičev).¹¹ Tu imamo opraviti z dvema prevzemnikoma: prvi prevzame v užitek in „gospodarstvo“ proti obračunu ali brez tega, drugi prevzame v last. Pravni položaj ni istoveten s fidejkomisarično nadomestbo, pač pa ji je po „učinku enak“ v smislu § 120/1 np. V praksi se izvrše zemljiško-knjižna dejanja glede obeh prevzemnikov često obenem in sicer tako, da se za „gospodarja“ vknjiži lastninska pravica in za pričakovalca „zaznamuje“ prevzemna pravica ob nastopu polnoletnosti itd. ali pa obratno, da se za „pričakovalca“ vknjiži lastninska pravica z „zaznambo gospodarskih pravic“ sedanjega gospodarja. Zgodi pa se tudi, da je v poslednjevoljni naredbi „gospodar“ poklican k prevzemu v last, toda z omejitvijo, da mora posestvo v določenem času izročiti pričakovalcu v last: prava fidejkomisarična nadomestba po §§ 608, 652 odz. Če se tak dogovor sklene v zapuščinski razpravi, gre za nepravo fidejkomisarično nadomestbo.¹²

B. Takrat, ko sta bila izdana državni in koroški očevinski zakon, preostali zakonski drug, ki ni imel dedne pravice iz pogodbe ali poslednjevoljne naredbe, v najbolj praktičnih primerih po zakonu dedne pravice ni imel in torej ni bil dedič. Zapustnik more nameniti prevzemno pravico tudi osebi, ki se ne more sklicevati na zakonit dedni naslov. Po današnjem pravnem stanju more nastopiti tak primer posebno, če se zakonski drug dedni pravici odreče ali jo odkloni, kar se v praksi neredko zgodi. Za take primere je neobhodno potrebno, da se v vprašanju pravne narave prevzemne pravice zavzame določeno stališče. Kjer spada namreč prevzemnik med sodediče, tam je — gledano

¹¹ Ehrenzweig, § 479.

¹² prim. SZ XIII : 219; odločba SZ VIII : 247 je mnenja, da je dražba zoper sedanjega lastnika dopustna. Neodločeno je vprašanje v GIUF 2861.

zgolj s praktičnega stališča — lastnost prevzemnika kot dediča tisto, kar določi in obeleži pravni položaj tako nasproti sodedičem kot tudi nasproti drugim osebam, zlasti upnikom in sicer tako v materialnopravnem kot tudi v procesualnem pogledu, kar se namreč tiče vloge prevzemnika v zapuščinskem postopku. Prevzemnik je dedič; dediči pa so in ostanejo tudi ostali sodediči. Prevzemna pravica na učinkih vesoljnega nasledovanja ničesar ne spremeni; ni zakonitega razloga, da bi poklic k prevzemu zapuščine v naravi ali izvrševanje te pravice karkoli zabrisala ali spremenila na lastnosti prevzemnika kot dediča in na posledicah njegove dedne prijave.¹³ Zlasti ne gre pri tem že samo na sebi za kup dediščine; kup dediščine bi se moral posebej dogovoriti in sicer v predpisani obliki. Tako prevzemnik kot tudi ostali sodediči jamčijo kot dediči po §§ 820, 821 odz.^{13a} Če je prevzel prevzemnik dolgove v svojo izključno plačilno obvezo, je to samo prevzem izpolnitve po §§ 1404, 1405 odz.

Drugačna je stvar, kadar prevzemniku ne gre lastnost dediča. Podelitev prevzemne pravice se glede na določbe § 532 odz. ne more smatrati za postavitev dedičem; prevzemna pravica zato ni dedna pravica.¹⁴ Kakšna pravica pa je, o tem je bilo sicer mnogo spora,¹⁵ vendar jo bomo morali glede na določbe §§ 535, 653 odz. označiti kot volilo in sicer kot onerozno volilo, ker mora prevzemnik šteti odpravnine.¹⁶ Spore o pravni naravi prevzemne pravice je v veliki meri pač pripisovati okolnosti, da se pri obravnavanju predmeta ni delala razlika med poslednjovoljno in pogodbeno prevzemno pravico in je vprašanje preklicnosti prevzemne

¹³ Ut 75/38: Vdova je sklenila z zakonitim dedičem dedni dogovor, s katerim je prevzela zapuščino v naravi, zakonitega dediča pa odpravila v denarju; s tem ni postala vesoljna naslednica zapustnika ali zakonitega dediča in ji ni odrekati zaščite po analogiji zadnjega stavka §-a 824 odz.; njenega pravnega položaja tudi ni istovetiti s položajem kupca zapuščine. Rv 576/57: Žoper požar zavarovano posestvo je prešlo na toženca potom dednega dogovora. Dedni dogovor, s katerim delijo dediči zapuščino in prevzamejo posamezni dediči točno določene stvari iz zapuščine, ne predstavlja vesoljnega nasledstva, temveč je pogodba med dediči, sklenjena glede posameznih zapuščinskih predmetov; ne more imeti torej posledic iz § 68 zav. zak., ampak je odsvojitvev po §§ 64 in 66 zav. zak.

^{13a} prim. Ehrenzweig § 489 : V.

¹⁴ Nasprotno mnenje zavzema menda samo Némethy l. c. str. 272, ki pa od prevzemnika ne zahteva dedne prijave, temveč izjavo, ali sprejme prevzemno pravico ali ne.

¹⁵ Zbirka spornih mnenj pri Ehrenzweigu § 512 op. 16.

¹⁶ prim. Ehrenzweig § 517 : I : 2 in § 523 : II.

pravice kolikor toliko vplivalo na orientacijo posameznih piscev.

S tem, da je prevzemna pravica ne-dediča označena kot volilo, je določen tako materialnopravni kot tudi procesualni položaj prevzemnika. Glede razmerja nasproti upnikom je ta posledek deloma nezadovoljiv. Volilojemnik osebnim upnikom ne jamči in, če bremen ni prevzel v svojo plačilno zavezo, so upniki nakazani na odpravščine dedičev. Na določbo § 1409 odz. se ne morejo sklicevati, ker ima v mislih pravni posel med živimi in ustvarja kumulativni pristop k dolgu odsvojitelja, ki jamči osebno naprej. Nekateri menijo, da je v prevzemni pravici že pojmovno vsebovan prevzem dolgov. Prevzemna pravica bi pa morala biti potem neka svojevrstna pravica, za katero v pozitivni zakonodaji, tudi v očeviskih zakonih, zastonj iščemo natančnejših podatkov. Njeni učinki in druge podrobnosti bi bile popolnoma prepuščene pravniški iznajdljivosti ali pa razlogovanjem pravičnosti ali primernosti. De lege lata se nam je držati uzakonjenih kategorij. Mogoče je Némethy iz teh pravičnih razlogov prišel do napačnega zaključka, da je prevzemna pravica dedna pravica. Z njegovega stališča bi ne bilo potrebno, da je sestavil nesporne obrazce z izrečno navedbo, da prevzame prevzemnik zapuščino „z bremenom in koristjo“; s praktičnega stališča pa jim ni ugovarjati.

Če gre za prevzem cele zapuščine ali vsaj njenih glavnih sestavin, ni izključena analogna uporaba določb o kupu dediščine, na kar opozarja istotako Némethy. Če pa gre samo za prevzem posameznih zapuščinskih predmetov, je taka analogija izključena, pa večinoma tudi nepotrebna. Najbolj naravna analogija bi bila ona iz očeviskih zakonov, vendar bo — ne glede na to, da na našem ozemlju pretežno nimajo zakonske veljave — zadevnim določbam težko kaj zanesljivega posneti.

Če prevzemnik ni dedič, se s prevzemom ne izvrši prava delitev zapuščine; dediči dele samo prevzemnino in prevzemnik na tej delitvi ni udeležen. Če zapustnik prevzemnine ni določil, se mora določiti sporazumno ali s sodno cenitvijo. Ali ima prevzemnik šteti prevzemnino v višini dednih ali v višini nujnih deležev, je vprašanje razlaganja zapustnikove volje.

3. Pogodbeno ustanovljena prevzemna pravica prihaja praktično v dveh primerih v poštev: pri ženitnih (zlasti dednih) pogodbah in kot prost sporazum med sodediči.

A. Pri ženitnih pogodbah jo najdemo v različnih kombinacijah, kakor se pač v konkretnem primeru uredi razmerje med zakoncema. Ako je dogovorjena zgolj dedna pogodba, potem je vsak zakonec glede razpolaganja med živimi neomejen; s takimi razpolaganji more prevzemno pravico izjaloviti.¹⁷ Značilnost dednih pogodb je, da imajo določbe za primer, da „ne bo otrok iz tega zakona“ ali pa, če otroci bodo. V prvem primeru si pogodnika izgovorita medsebojno nasledovanje, navadno izpopolnjeno z vzajemno oporoko. V drugem primeru ima dogovorno nastopiti zakonito nasledovanje, preživeči zakonec pa si izgovori prevzemno pravico. Razlaga te določbe ne more biti dvomljiva:¹⁸ dediči so otroci, s katerimi konkurira preostali zakonec, če se dedni pravici ne odreče (ali je ne odkloni). Velja, kar je bilo povedano pod 2 : A. Če se ji odreče ali jo odkloni, pa velja, kar je bilo povedano pod 2 : B s pristavkom, da gre tu za pogodbo o volilu, ki je naše pravo (izvzemši primer § 1255 odz.) ne prizna. Zapustnik jo more z razpolaganji med živimi izjaloviti; po njegovi smrti bo obveljala le, če je bila upoštevana poslednjevoljna oblika (§§ 61/1 in 75 zb.) in izjava ni bila preklicana.

Če je razen dedne pogodbe dogovorjena tudi imovinska skupnost s prevzemno pravico,¹⁹ potem je vsak zakonec glede razpolaganja med živimi po meri imovinske skupnosti vezan.²⁰ Prevzemna pravica je obvezno dogovorjen način likvidacije skupnosti.

¹⁷ drugače SZ XV : 212: Prevzemna pravica, ustanovljena v dedni pogodbi in medsebojni oporoki se ne more enostransko preklicati. More se izpogoditi tudi izven imovinske skupnosti in ji ni prisojati značaja poslednjevoljne naredbe, dasi predpostavlja smrt enega izmed sopednikov, ker se tudi imovinska skupnost za primer smrti kot tudi darilo za primer smrti zamoreta pogodbeno ustanoviti in takim poslom ne gre odrekati značaja pogodbe. — Po tej odločbi bi tista vezanost, ki izhaja po Wellspacherjevem nauku iz imovinske skupnosti in ki si je v novejši praksi pridobila upoštevanje, veljala tudi v primerih, kjer je dogovorjena samo dedna pogodba brez imovinske skupnosti.

¹⁸ Klang § 1249 str. 807: oporočno, torej preklicno postavljenje otrok za dediče; preklicati se more tudi prevzemna pravica. Odločba GIUnF. 1715: zakonca sta priznala s tem zakonito dedno nasledstvo otrok; prevzemna pravica je kodicilarna utesnitev zakonitih dedičev in se more preklicati.

¹⁹ Klang § 1217 str. 561, § 1253 str. 677.

²⁰ Rv 614/54: Posledica imovinske skupnosti (med živimi) je, da posamezni zakonec ne more enostransko razpolagati niti s skupnim zemljiščem niti s svojim solastninskim deležem; tudi ne more zahtevati delitve, dokler traja zakonska skupnost; knjižni vpis te iz zakona sa-

Klang (§ 1217 str. 561; prim. tudi § 1249 str. 805) pripušča možnost, da se dogovori med zakonskima prevzemna pravica tudi izven dedne pogodbe ali imovinske skupnosti in jo smatra za poseben, v zakonu neurejen lik ženitnih pogodb. Označuje jo za darilo za primer smrti oziroma za opcijo.

B. Izven primerov pod 1., pod 2: A in B ter pod 3: A morejo sodediči po dednem pripadu prosto dogovoriti, da prevzame eden izmed njih ali kaka druga oseba zapuščino v naravi in da druge odpravi. Tu gre samo za poseben način civilne delitve. Druga oseba kot prevzemnik ne postane vesoljni naslednik zapustnika, temveč je pravni naslednik dedičev. Analogna uporaba določb o kupu dedščine ne prihaja v poštev, pač pa so uporabne določbe § 1409 odz. O delitvi dedščine more biti govora le v toliko, kolikor se deli prevzemnina med sodediče.

III. Dedne odpravščine.

„Starši in otroci so po slovenski pravni zavesti nerazdružljiva celota do smrti... gospodarja“.²¹ Sorojenci domnevnega prevzemnika delajo na domačiji do poroke ali osamosvojitve in dobivajo zato polno oskrbo. Zavedajo se in računajo s tem, da bo posestvo verjetno pripadlo samo enemu izmed njih in da bodo ostali morali z doma. „Domače delo“ se ne opravlja in ne plačuje na podlagi službene pogodbe.²² Praksa je skoro enotna v pravilnem naziranju, da morejo „domači“ zahtevati mezdo samo takrat, če je bila izrečno in določno dogovorjena. Samo v tem primeru je moči govoriti o službeni pogodbi.

Kdor je „domač“, pričakuje samo polno oskrbo v naravi in odpravščino („doto“), navadno v denarju. Slednjo za to, da „lahko kaj začne“ ali bolj krepko povedano, da se more „kam v kraj spraviti“. Z odpravščino se poravnajo zakoniti zahtevki otrok do staršev oziroma po domače „iz grunta“; t. j. dota, oprema, bala, dedni (nujni) delež. V dvomu se misli na dedni, ne na nujni delež; kajti nujni delež gre tudi tistemu, ki na domu ni delal. Ti zakoniti

mega izhajajoče omejitve je predviden v § 8 z. z. — SZ XV : 190: Dokler zakon traja, odpadejo pravice iz §§ 829, 830 odz. — Prim. odločbo Sl. Pr. št. 220 in Ehrenzweig (II. izdaja 1937) § 437 : III : 1 : a in § 446 : IV : 1.

²¹ Dolenc: Pravna zgodovina slovenskega ozemlja str. 320, 321; prim. tudi str. 148, 150, 319.

²² Bajič, Delovno pravo I. str. 178; Ehrenzweig § 373 : III : 1, § 457 : II; Klang § 1152 str. 138.

zahtevki se poravnajo včasih ob smrti gospodarja, včasih že prej; ob poroki ali osamosvojitvi, bolj redko ob izročitvi posestva z izročilno pogodbo.²³ „Odpravščina ima pravno naravo surrogata za delež na posestvu“, pravi Unger.²⁴ To velja seveda tudi za odpravnine, katere mora šteti prevzemnik posestva. Nič ni bolj napačno, kot naziranje, da je odpravščina kupnina in da se z izvrševanjem prevzemne pravice izvrši kupna pogodba.²⁵ Ljudski pravni zavesti in poslovni volji strank ta konstrukcija ne ustreza in jo je že Némethy upravičeno grajal.²⁶ Odpravščina ne obstoji nujno v denarju in ni v nobenem primeru „čista denarna terjatev“, kot n. pr. denarno posojilo po § 985 odz. ali kupnina po 1055 odz. Posledica je, da se sme zahtevati valorizacija.²⁷ Često je odplata za dedno odrečenje. Z njo se poravnajo zakonite obveze staršev; v tem okviru ne more biti daritev, temveč je odplatna dajatev.

Krog „domačih“ je v dvomu istoveten s potomci v ravni črti. Včasih pa delajo na domu (brez službene pogodbe) tudi sorodniki iz stranske črte, unuki ali osebe iz svaštva z ozirom na nedoločene obljube, da bodo dobili posestvo ali „doto“. Če se te obljube ne izpolnijo, potem je treba seči po reparacijah civilnega prava.

Zavarovalna prevara.

Pravnoprimerjalni prikaz z ozirom na § 340 kz.

Dr. Rudolf Trofenik.

V zakonodaji kakor tudi v kazenskopravni književnosti vlada neenotno naziranje o pravnem značaju zavarovalne prevare (§ 340 jug. kz.). Nekateri kazenski zakoniki in načrti posebnega delikta zav. prevare ne poznajo, ker smatrajo, da je zav. prevara le poseben primer obče prevare (§ 334 kz.) in da je vsled tega posebna določba zav. pre-

²³ Schmidt, Gutsübergabe und Ausgedinge 1920, str. 101.

²⁴ Öst. Erbrecht str. 196.

²⁵ SZ V : 8: kup, sklenjen v teku zapuščinske razprave. Tudi SZ XV : 112 govori o „kupnini“.

²⁶ I. c. str. 262.

²⁷ Pri nas je praksa pretežno nasprotnega naziranja; n. pr. Rv 329/35.